

Procjena utjecaja na okoliš i društvo

PROJEKAT A KATEGORIJE
BOSNA I HERCEGOVINA KORIDOR VC U FBIH – DIO 3
(TRANŠA II)

Knjiga 6:

Plan uključivanja zainteresiranih strana za
poddionicu petlja Mostar jug - Tunel Kvanj

Ažurirano: mart, 2025. godine

Sadržaj

1	UVOD	4
1.1	Opis i kontekst Projekta	4
1.2	Cilj i opseg Plana uključivanja zainteresiranih strana	7
2	PROPISANI USLOVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA	8
2.1	Zahtjevi domaće legislative	8
2.2	Zahtjevi EBRD-a	9
3	DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI NA UKLJUČIVANJU ZAINTERESIRANIH STRANA	10
4	PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESIRANIH STRANA	16
4.1	Uvod	16
4.2	Odgovornost za provedbu Plana uključivanja zainteresiranih strana	16
4.3	Dostupni komunikacijski alati i resursi	17
4.4	Planirana rješenja za davanje informacija i komunikaciju	17
4.5	Identificirane interesne grupe i specifični zahtjevi u vezi s komunikacijom	22
5	MEHANIZAM ZA PRITUŽBE	29
6	MONITORING I IZVJEŠTAVANJE	31
	PRILOZI	32
A.	Javni obrazac za pritužbe	33
B.	Prijedlog teksta za Letak o pritužbama	34
C.	Dijagram toka za obradu pritužbi	35
D.	Obrazac za registar pritužbi	36

Popis slika

<i>Slika 1: LOT-ovi Koridora Vc u Bosni i Hercegovini.....</i>	<i>4</i>
<i>Slika 2: Petlja Mostar jug i prvi dio dionice koji prolazi u blizini aerodroma u Gnojnicama Donjim te pomoćne piste u Ortiješu.....</i>	<i>5</i>
<i>Slika 3: Dio dionice koji prolazi pored pomoćne piste u Kosoru i prelazi rijeku Bunu mostom preko Bune</i>	<i>6</i>
<i>Slika 4: Dio dionice koji prolazi kroz tunel i prelazi rijeku Bunicu prije ulaska u tunel Kvanj u Hodbini</i>	<i>6</i>
<i>Slika 5: Shema odgovornosti za članove JIP-a za obradu pritužbi</i>	<i>17</i>

Popis tabela

<i>Tabela 1: Rezime zahtjeva u vezi sa uključivanjem interesnih grupa i objavljivanjem informacija</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 2: Analiza interesnih grupa i zahtjevi u vezi s komunikacijom</i>	<i>23</i>

Skraćenice

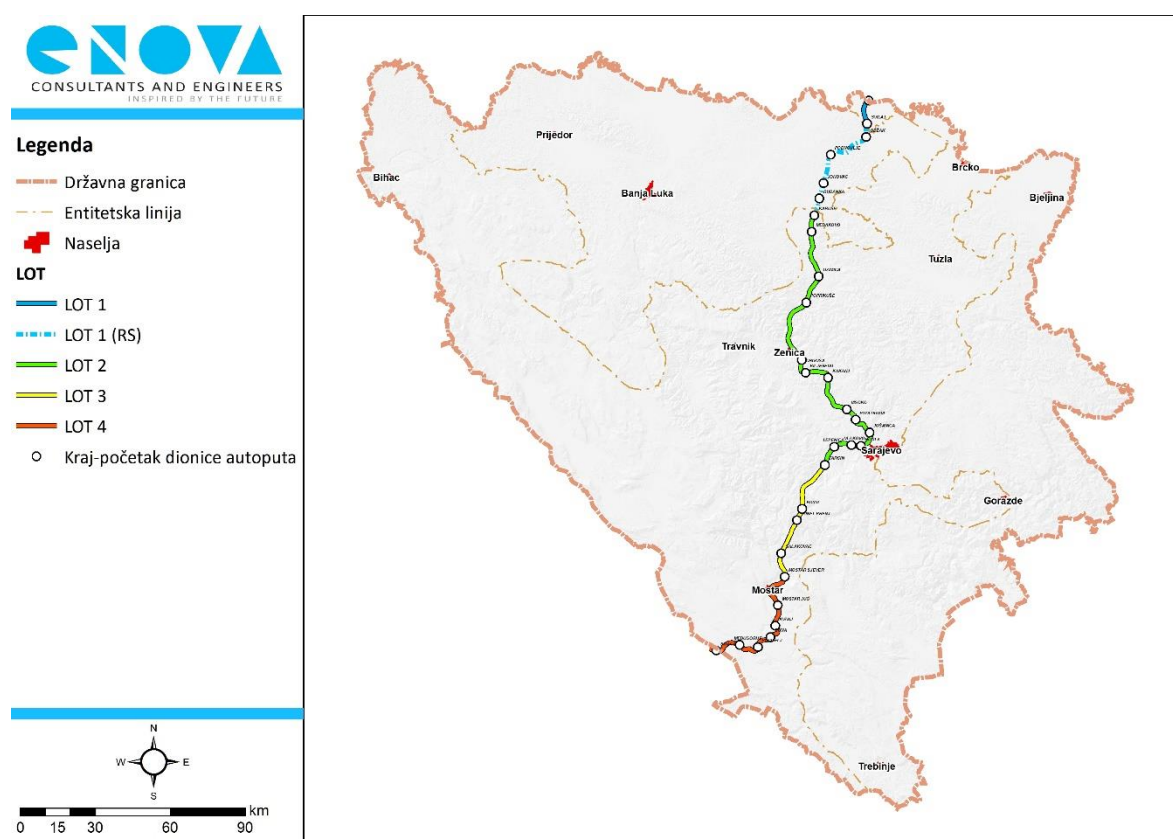
BiH	Bosna i Hercegovina
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EBRD ESP	Okolišna i društvena politika EBRD-a
ESIA	Procjena okolišnog i društvenog uticaja
ESAP	Akcioni plan za zaštitu okoliša i društvene zajednice
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMOiT	Federalno ministarstvo okoliša i turizma
JPAC	Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine
LALRP	Plan za otkup zemljišta i obnavljanja sredstava za život
SEP	Plan uključivanja zainteresiranih strana
MZ	Mjesne zajednice
NVO	Nevladine organizacije
NTR	Netehnički rezime
OPP	Osobe pogođene projektom
JIP	Jedinica za implementaciju projekta
UR	Uslov za realizaciju

1 UVOD

1.1 Opis i kontekst Projekta

Uvod

JP Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine ("JPAC") je javno preduzeće iz Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) zaduženo za upravljanje, održavanje i izgradnju autocesta u FBiH. Jedan od ključnih projekata koje radi JPAC je izgradnja autoceste koja je dio Transeuropskog koridora Vc koji povezuje Budimpeštu, Mađarska i luku Ploče, Hrvatska. Ukupna dužina koridora Vc u FBiH iznosi oko 335 km, a do sada je otprilike 100 km autoceste već izgrađeno i pušteno u promet. Trasa Koridora je podijeljen na četiri LOT-a, kao što se može vidjeti na karti ispod.

Slika 1: LOT-ovi Koridora Vc u Bosni i Hercegovini

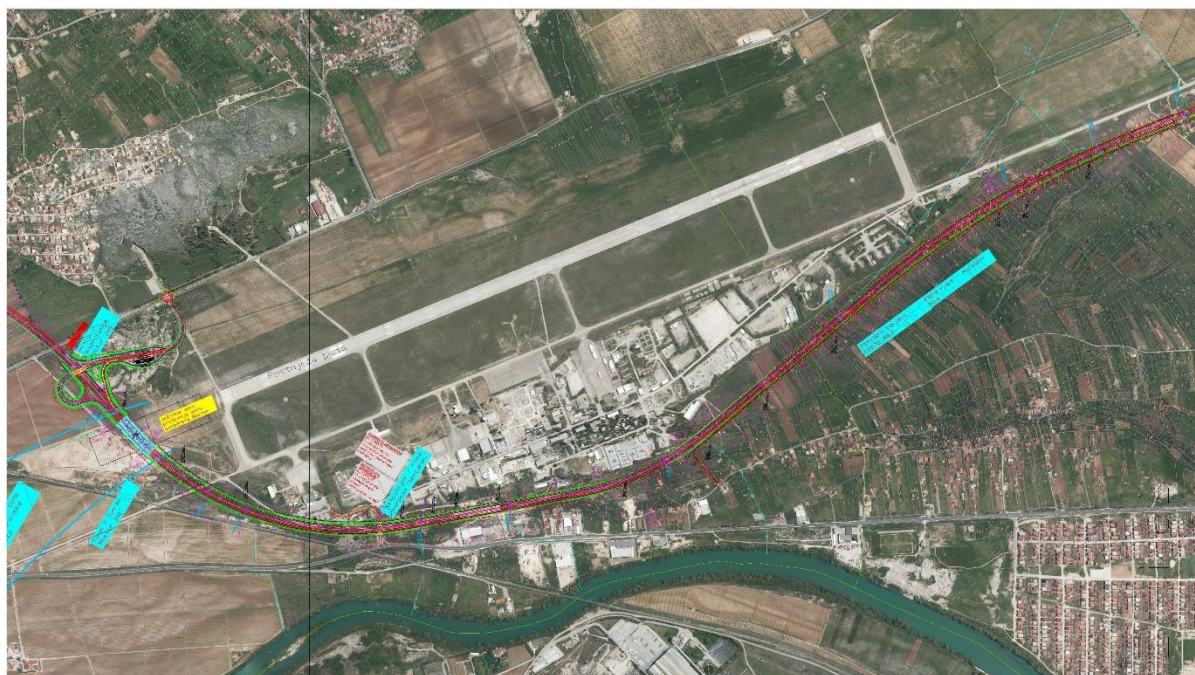
Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“) odobrila je finansijska sredstva koja će koristiti JPAC za izgradnju nove poddionice dužine **9.2 km¹** od **petlje Mostar Jug do tunela Kvanj** na Koridoru Vc (LOT 4).

¹ Iako je projektni zadatak utvrdio da je dužina dionice 8.7 km, tokom sastanka održanog sa predstavnicima JPAC, potvrđeno je da je zvanična dužina ove dionice 9.2 km.

Kratak opis projekta

U skladu s idejnim projektom², 9,2 km duga poddionica Mostar jug-tunel Kvanj predstavlja sjeverni dio dionice Mostar jug -Buna.

Poddionica počinje petljom Mostar jug i završava ulazom u tunel Kvanj. Petlja se nalazi u blizini aerodroma Mostar i čini sjecište autoceste sa postojećim magistralnim putem M6.1 povezujući autocestu sa južnim dijelom Mostara. Nakon petlje trasa se nalazi u neposrednoj blizini aerodroma Mostar gdje je predviđen tunel (tunel Mostar jug L=232 m) ispod aerodroma kako bi se omogućila konstrukcija još jedne dodatne piste. Po izlasku iz ovog tunela, trasa slijedi postojeću željezničku prugu Mostar-Čapljina, veoma uskim koridorom na jug. Trasa onda ide paralelno sa aerodromom Mostar u pravcu naselja Ortiješ i Kosor, a onda trasa slijedi pomoćnu pistu aerodroma na udaljenosti 35-45 m, prelazeći poljoprivredna polja u Ortiješu (Slika 2).

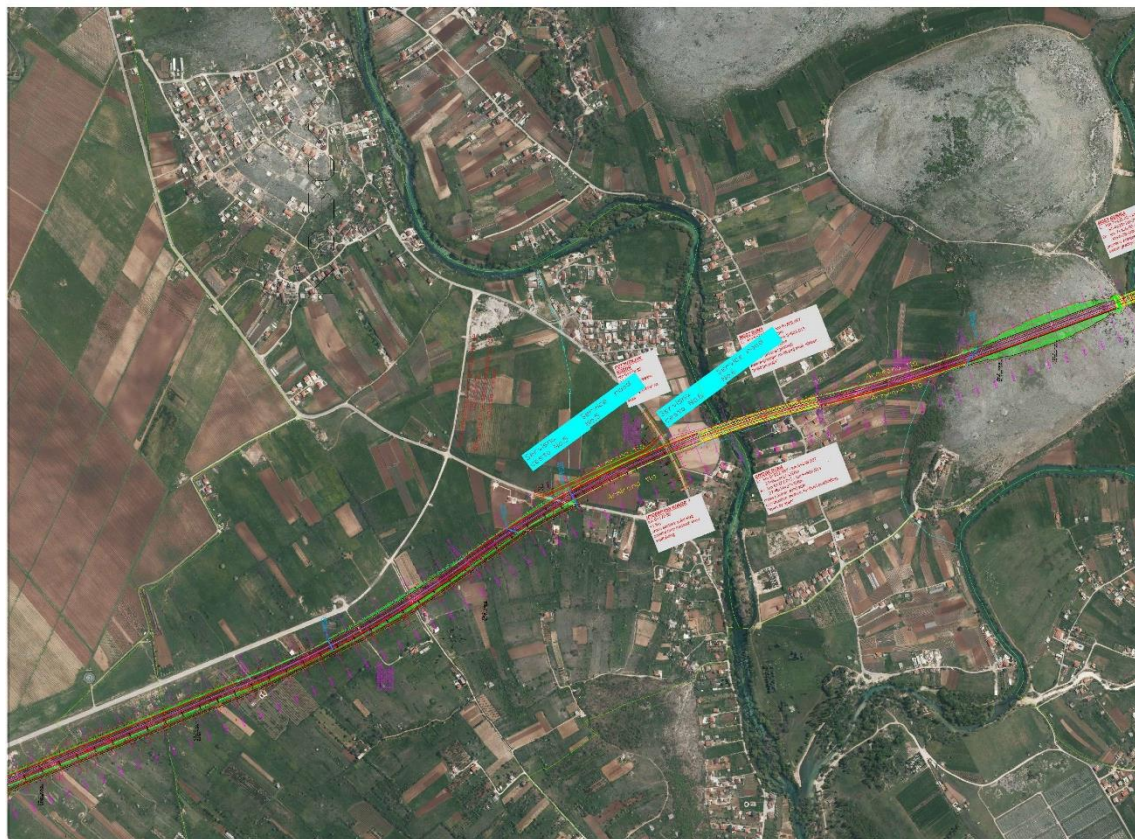

Slika 2: Petlja Mostar jug i prvi dio dionice koji prolazi u blizini aerodroma u Gnojnicama Donjim te pomoćne piste u Ortiješu

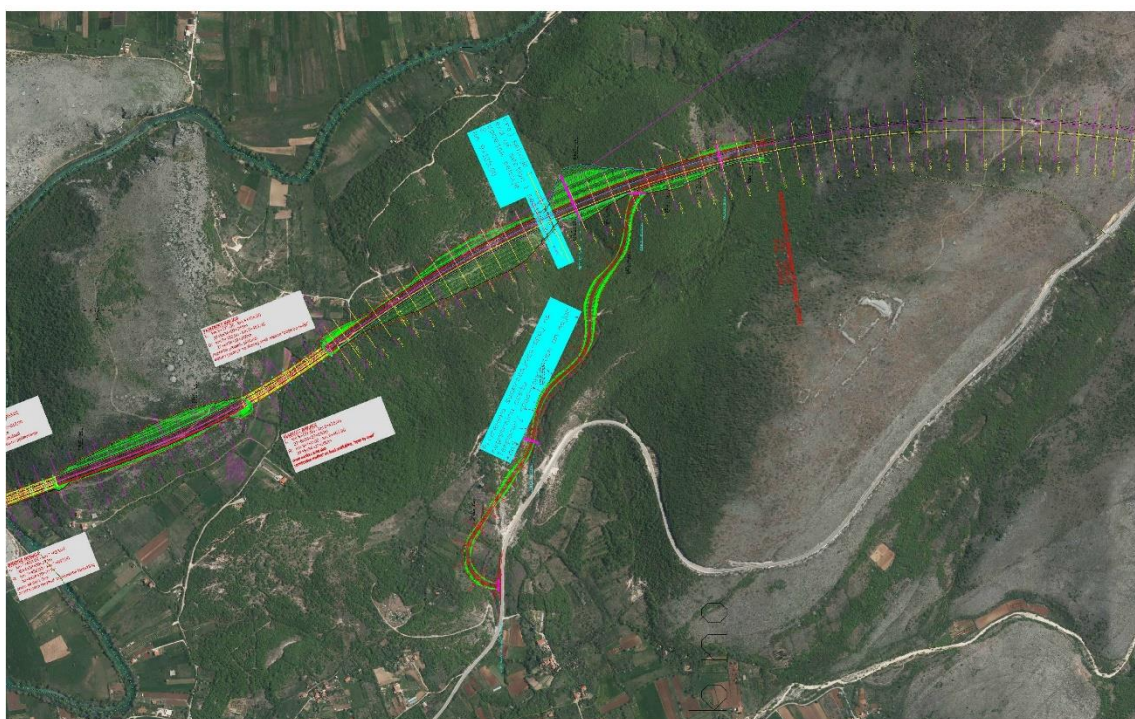
Poddionica dalje prelazi rijeku Bunu, mostom Buna (L=326 m), prolazi poljoprivrednim područjem Malo Polje, prelazi rijeku Bunicu preko mosta (L=211 m), i vijaduktom (vijadukt Brijeg L=258 m) koji vodi do brda Hodbina te dalje do ulaza u tunel Kvanj³. Poddionica se završava na stacionaži 9+125+000 km. Slika 3 i Slika 4 prikazuje ovaj dio dionice, a na istim su mostovi i vijadukt prikazani žutom bojom. Od km 6+527,27 trasa je u usponu od 4% i to je dio u kojem se trasa počinje penjati prema tunelu Kvanj.

² Idejni projekat i Studija za izdavanje urbanističke dozvole za dionicu autoceste na Koridoru Vc, Mostar jug-Buna, izradio u aprilu 2018. godine IPSA Institut, Sarajevo

³ Tunel Kvanj nije dio poddionice Mostar jug-tunel Kvanj

Slika 3: Dio dionice koji prolazi pored pomoćne piste u Kosoru i prelazi rijeku Bunu mostom preko Bune

Slika 4: Dio dionice koji prolazi kroz tunel i prelazi rijeku Bunicu prije ulaska u tunel Kvanj u Hodbini

Treba napomenuti da su planirane moguće manje dopune za ovu dionicu tokom izrade Glavnog projekta. Kao dio Projekta predviđene su i dodatne pristupne ceste radi poboljšanja lokalne cestovne mreže i kako bi se osigurao pristup zemljišnim parcelama koje su presiječene autocestom. Ovi detalji će biti poznati nakon izrade Glavnog projekta.

Koristi od Projekta

Ključne koristi od Projekta su:

- Unaprijeđen pristup turističkim centrima, vjerskim, rekreacijskim, ugostiteljskim i zdravstvenim ustanovama;
- Unaprijeđena sposobnost zajednica da privuku nove poslovne investicije i ekonomski razvoj kao rezultat poboljšanog pristupa regionalnoj transportnoj infrastrukturi;
- Unaprijeđenje usluga prevoza (skraćivanje vremena putovanja ljudi kao i vremena transporta robe), što će poboljšati životne i radne uslove lokalnih zajednica;
- Smanjenje prometa na lokalnim cestama, što može imati pozitivan utjecaj u pogledu kvaliteta zraka, buke, dakle bolji uvjeti života.

Kategorizacija Projekta

Dionica autoceste dužine 9,2 km od petlje Mostar jug do tunela Kvanj označena je kao projekat "A" kategorije u skladu s okolišnom i društvenom politikom EBRD-a (2014)⁴.

1.2 Cilj i opseg Plana uključivanja zainteresiranih strana

Plan uključivanja zainteresiranih strana („SEP“ ili „Plan“) je razvijen od strane JPAC kako bi se ostvarila jasna komunikacija sa svim pogođenim zainteresiranim stranama, te će se isti provoditi kroz cijeli ciklus Projekta.

Cilj ovog Plana je da unaprijedi i olakša postupak odlučivanja u vezi sa Projektom i omogući pravovremeno aktivno učešće svih interesnih grupa, te da im osigura mogućnost da izraze svoje mišljenje i pitanja od značaja koja mogu utjecati na projektne odluke. Shodno tome, cilj Plana je da unaprijedi uključivanje interesnih grupa tokom cijelog trajanja Projekta, kao i da se takvo uključivanje provede u skladu za domaćim zakonima i zahtjevima EBRD-a.

Ovaj Plan će biti ažuriran po potrebi.

Ovo ažuriranje SEP-a je pripremljeno u martu 2025. godine.

⁴ Prema EBRD-u, projekat se svrstava u "A" kategoriju ukoliko bi mogao rezultirati potencijalno značajnim i različitim negativnim budućim okolišnim i/ili društvenim uticajima, te zbog toga zahtjeva procjenu okolišnog i društvenog uticaja.

2 PROPISANI USLOVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA

2.1 Zahtjevi domaće legislative

Kao javno preduzeće, JPAC je dužan primjenjivati odredbe *Zakona o slobodi pristupa informacijama u FBiH*⁵, tj. da **omogući pristup informacijama svim interesnim grupama**, uključujući svako fizičko ili pravno lice. Također u okviru svojih mogućnosti, dužan je da primjenjuje sve potrebne mjere za pružanje pomoći fizičkim ili pravnim licima koja traže ostvarenje svojih prava.

Također je potrebno, u skladu sa *Zakonom o javnim preduzećima u FBiH*⁶, da djeluje u skladu sa **principom slobodnog pristupa informacijama** i javno objavljuje na svojoj web stranici sve informacije u vezi sa svojim radom, organizacijom i finansijskim upravljanjem.

Pored toga, *Zakonom o zaštiti okoliša FBiH*⁷ propisano je da svaka osoba i svaka organizacija moraju imati **odgovarajući pristup informacijama koje se odnose na okoliš**, a kojima raspolažu organi uprave, uključujući i informacije o opasnim materijama i aktivnostima u njihovim zajednicama, te da im mora biti omogućeno učešće u procesu donošenja odluka. Ovim zakonom se uređuje i postupak izrade Procjene uticaja na okoliš (EIA) i propisuje da se **javna rasprava mora organizirati za projekte koji zahtijevaju EIA**. EIA mora biti dostupna javnosti, a primjerak se šalje nadležnim organima i drugim zainteresiranim stranama rokom od 30 dana za dostavljanje komentara, nakon čega se organizira javna rasprava, a javnost se poziva putem štampanih (ili elektronskih) medija / radija / TV-a, najmanje 15 dana unaprijed. Okolišna dozvola (EP) se izdaje nakon revidiranja EIA i nakon razmatranja svih relevantnih komentara koje dostave interesne grupe⁸.

U skladu sa *Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja*⁹, **sudjelovanje javnosti se mora obezbijediti u svim fazama pripreme i izrade dokumenata prostornog uređenja**. Nosioci pripreme su obavezni izraditi Program uključivanja javnosti, kojim se precizno definiraju načini uključivanja javnosti u svim fazama. Nadalje, dokumentacija prostornog uređenja mora sadržavati dokaz o provedenom postupku javnih konsultacija, kao što su zapisnici sa javnih rasprava itd.

Također, u skladu sa *Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH*¹⁰, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je obavezno, prije izdavanja građevinskih dozvola, omogućiti **javni uvid u Glavni projekt**, te informisati javnost putem javnog oglasa. Javnost ima 15 dana na raspolaganju za dostavljanje komentara.

Nadalje, Bosna i Hercegovina je 2008. godine pristupila **Aarhuskoj konvenciji o o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u okolišnim pitanjima**. Aarhuska konvencija garantuje javnosti prava u vezi sa pristupom informacijama, sudjelovanju javnosti i pristupom pravosuđu tokom procesa donošenja odluka od strane organa javne vlasti u vezi sa okolišem na lokalnom, državnom i prekograničnom nivou. Član 2(c) Konvencije propisuje da se Konvencija odnosi ne samo na organe vlasti na svim nivoima, već i na sva „druga fizička i pravna lica koja imaju javne odgovornosti ili funkcije, ili pružaju javne usluge, u vezi s okolišem, pod kontrolom [tijela vlasti].” U skladu s Konvencijom, JPAC je obavezan da:

- **Odgovara na zahtjeve javnosti za pribavljanje okolišnih informacija** (bilo koji član javnosti može zahtijevati informacije, bez obzira na državljanstvo, nacionalnost ili mjesto boravka)
- **Redovno prikupljati i javno objavljivati okolišne informacije** i obavještavati javnost da su

⁵ Službeni glasnik FBiH, broj: 32/01 i 48/11

⁶ Službene novine FBiH, broj: 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12

⁷ Službene novine FBiH, broj: 33/03 i 38/09

⁸ Za ovaj Projekat izrađena je lokalna Procjena uticaja na okoliš (EIA) 2017.godine. Ova EIA je dostavljena Federalnom ministarstvu okoliša i turizma (FMOIT) zajedno s zahtjevom za okolišnu dozvolu. Međutim, JPAC se dogovorio s FMOIT-om da se izvrše izmjene u EIA, dodavanjem dodatnih procjena u skladu sa zahtjevima EBRD-a, jer je odlučeno da će EBRD finansirati dionicu Mostar jug - tunel Kvanj. Izmijenjena lokalna EIA će biti izrađena u okviru ovog zadatka i dostavljena FMOIT-u u julu 2020. godine

⁹ Službene novine FBiH, broj: 63/04, 50/07 i 84/10

¹⁰ Službene novine FBiH, broj: 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10

informacije dostupne; obezbijediti informacije u vanrednim situacijama.

2.2 Zahtjevi EBRD-a

EBRD je usvojio sveobuhvatan niz konkretnih Provedbenih zahtjeva (PR) koje projekti trebaju ispuniti. PR 10 (*Objavljivanje informacija i uključivanje interesnih grupa*) iz Okolišne i društvene politike EBRD-a (EBRD ESP) naglašava važnost javnog i transparentnog angažmana između klijenta, radnika, mjesnih zajednica koje su neposredno pogođene projektom i drugih interesnih grupa kao ključni element dobre međunarodne prakse i društvene odgovornosti. Uključivanje interesnih grupa podrazumijeva utvrđivanje i analizu interesnih grupa, planiranje uključivanja interesnih grupa, objavljivanje informacija, konsultacije i učešće, pritužbeni mehanizam, te redovno izvještavanje relevantnih aktera.

U skladu sa PR 10, klijenti su dužni izraditi i provesti Plan uključivanja zainteresiranih strana koji odgovara prirodi i opsegu rizika, utjecajima i razvojnoj fazi projekta, i provoditi uključivanje interesnih grupa na osnovu osiguranja uvida u blagovremene, relevantne, razumljive i pristupačne informacije lokalnim zajednicama koje su direktno pogođene projektom i drugim relevantnim interesnim grupama.

EBRD-ova Okolišna i društvena politika sadrži specifične zahtjeve za objavljivanje i konsultacije za projekte "Kategorije A" (tj, projekti koji bi mogli imati potencijalno značajne negativne buduće utjecaje na životnu sredinu i / ili društvo koje ne mogu lako biti identifikovane). Postupak provedbe procjene utjecaja na okoliš i društvo uključuje javno objavljivanje informacija i postupak konsultacija kako je navedeno u PR 10. U slučajevima kada je dogovoren Akcioni plan za zaštitu okoliša i društvene zajednice (ESAP) između EBRD-a i klijenta, klijent je dužan objaviti ESAP interesnim stranama. Klijent je obavezan držati procjenu utjecaja na okoliš i društvo u javnom domenu tokom cijelog trajanja projekta, ali se isti može povremeno mijenjati, dopunjavati informacijama, ili arhivirati po završetku projekta, uz to da po zahtjevu bude blagovremeno dostupan.

Klijent je u obavezi da podnosi redovne izvještaje interesnim grupama o rezultatima u provedbi okolišne i društvene politike, u vidu zasebne publikacije, ili na svojoj internetskoj stranici. Ovi izvještaji trebaju biti u formatu koji je dostupan pogođenim zajednicama i učestalost podnošenja izvještaja treba biti razmjerna pitanjima od važnosti koje postave pogođene zajednice, a najmanje na godišnjem nivou.

U skladu s EBRD-ovom Politikom pristupa informacijama (AIP) (2019), EBRD je posvećena promovisanju održivog razvoja u svim svojim investicijama, kao ključnog doprinosa ekonomskoj tranziciji. U skladu sa tim, svi projekti EBRD-a moraju biti usklađeni sa EBRD-ovom okolišnom i društvenom politikom, čime se osigurava usklađenost svih okolišnih i društvenih praksi projekata Banke sa standardima EBRD-a. Pored toga, Banka je prema odredbama svoje Politike pristupa informacijama dužna javno objaviti neke informacije o projektima, što pojačava transparentnost i odgovornost, pozitivno utiče na razgovore sa akterima koji su pod utjecajem projekta, i pospješuje dobro upravljanje. Navedene obaveze Banke dodatno su potvrđene EBRD-ovim Nezavisnim mehanizmom odgovornosti u realizaciji projekata (IPAM) <https://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance/project-complaint-mechanism/pcm-evolution.html>. Svrha Mehanizma je olakšati rješavanje društvenih i ekoloških pitanja i pitanja vezanih za javno objavljivanje među zainteresovanim stranama u projektu i utvrditi da li je Banka usklađena sa svojom Politikom zaštite životne sredine i društvenom politikom i sa odredbama Politike pristupa informacijama, koje se odnose na projekte. Za projekte „A“ kategorije, AIP uz obavezu klijenata da objavljuju informacije prema Okolišnoj i društvenoj politici, Banka je dužna učiniti dostupnim i procjene okolišnih i društvenih utjecaja na svojoj internet stranici, u sjedištu u Londonu i u relevantnom Rezidentnom uredu EBRD-a u trajanju od najmanje 120 kalendarskih dana prije razmatranja projekta od strane Odbora direktora EBRD-a za projekte javnog sektora.

3 DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI NA UKLJUČIVANJU ZAINTERESIRANIH STRANA

Javne konsultacije tokom izdavanja okolišne dozvole

JPAC je proveo lokalnu studiju procjene utjecaja na okoliš za cjelokupnu trasu Koridora Vc (podijeljeno u četiri LOT-a s pratećim studijama procjene utjecaja na okoliš). Projektna dionica koja se razmatra za financiranje je dio rubnog dijela LOT-a 4 Mostar sjever-jug. Odluke o utvrđivanju opsega za ova četiri LOT-a donesene su 2005. godine, dok su studije procjene uticaja na okoliš konačno odobrene 2007. godine. Javne rasprave provedene su u dvije faze: (i) nakon Izvještaja o opsegu i (ii) nakon završnog izvještaja o Procjeni utjecaja na okoliš. U obje faze dokumenti su bili javno objavljeni u trajanju od 30 dana. Organizirana su javne rasprave u općinama duž koridora, uključujući Mostar i Čaplinu (LOT 4). Nisu zabilježene značajnije pritužbe građana u vezi s okolišnim i društvenim pitanjima na projektnoj dionici. Međutim, na osnovu Procjene utjecaja na okoliš za LOT 4 izdata je samo okolišna dozvola (EP) za dionice Počitelj-Zvirovići, Zvirovići-Kravice and Kravice-Bijača. Dodatno, nedavno je izdata okolišna dozvola za dionice tunel Kvanj-Buna i Buna-Počitelj. Okolišna dozvola nije izdata za dionice Mostar sjever-Mostar jug i Mostar jug-tunel Kvanj.

Pripremom Studije EIA, JPAC je pokrenuo postupak izdavanja okolišnih dozvola za cijelu dionicu Mostar jug-Buna. JPAC je postigao dogovor s FMOIT-om da se izmijeni Studija EIA za poddionicu Mostar jug-tunel Kvanj u skladu s zahtjevima EBRD-a, jer je kasnije odlučeno da će EBRD financirati ovaj dio. Zakonski obavezna javna rasprava za lokalnu EIA je organizovana u septembru 2020. godine.

Javne konsultacije i angažman zainteresiranih strana kao dio pripreme i objavljivanja ESIA

Prije sastanka o javnoj konsultaciji sprovedene su sljedeće aktivnosti uključivanja zainteresiranih strana:

1. Studija ESIA za ovu poddionicu koju je izradio konsultant ENOVA d.o.o Sarajevo je javno objavljena:
 - a. na webstranici JPAC datuma 21.7.2020. godine <https://www.jpautoceste.ba/objava-studije-utjecaja-na-okolis-za-poddionicu-autoceste-na-koridoru-vc-mostar-jug-tunel-kvanj-92-km/>
 - b. na webstranici Minisarstva datuma 29.7.2020. godine <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvidi/javni-uvid-u-studiju-o-procjeni-utjecaja-na-okolis-za-investitora-jp-ceste-federacije-bih-za-dionicu-mostar-jug-tunel-kvanj-u-duljini-9-2-km>
 - c. na webstranici EBRD-a datuma 21.7.2020. godine <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/esia/corridor-vc-in-fbh-part-3.html>
2. Štampani primjerci Studije ESIA su dostupni na sljedećim lokacijama:
 - a. JPAC ured u Mostaru i Sarajevu
 - b. Gradska vijećnica Mostara
 - c. Mjesne zajednice MZ Gnojnice, MZ Blagaj i MZ Buna
 - d. Upravna zgrada Federalnog ministarstva okoliša i turizma u Sarajevu

Organizacija sastanaka za javne konsultacije najavljena je:

1. na webstranici Minisarstva datuma 28.8.2020. godine <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvidi/javna-rasprava-jp-autoceste-federacije-dionica-autoputa-mostar-jug-tunel-kvanj>.
2. u lokalnim novinama Dnevni Avaz i Dnevni list datuma 28.8.2020. godine (pogledati Prilog 1).

Javne konsultacije održane su 14. septembra 2020. godine u Gradskoj vijećnici Mostara. Sastanak je organiziralo Federalno ministarstvo okoliša i turizma u okviru lokalne procedure procjene uticaja na okoliš

definisanog Zakonom o zaštiti okoliša (Službene novine FBiH br. 33/03, 38/09). Konsultant je pripremio PowerPoint prezentaciju i predstavio ESIA studiju.

Ispoštovane su tada važeće preporuke javnih zdravstvenih ustanova koje se odnose na organizovanje javnih okupljanja u zatvorenim prostorima zbog COVID-19. Učešće na sastanku je bilo ograničeno na 50 učesnika, uz mogućnost organizovanja još jednog sastanka u slučaju velikog interesovanja. Prema spisku učesnika, broj učesnika je bio 50. Svi učesnici su nosili maske i sredstva za dezinfekciju ruku su im bila na raspolaganju. Omogućeno je učešće putem privatnog video linka i za one učesnike koji nisu mogli da se pridruže, ali su imali svoje kolege na sastanku.

Nakon sastanka za javne konsultacije, Ministarstvo je pripremio zapisnik sa sastanka u skladu sa zahtjevima entitetskog zakonodavstva. Zapisnik je javno objavljen na web stranici Ministarstva <https://www.fmoit.gov.ba/bs/okolisne-dozvole/javne-rasprave-i-javni-uvidi/javni-uvid-u-zapisnik-sa-odrzane-javne-rasprave-14-09-2020-za-investitora-jp-autoceste-fbih-za-dionicu-mostar-jug-tunel-kvanj>

Ministarstvo je primilo 5 pisanih javnih komentara na studiju ESIA u novembru 2020. godine i 2 pisana javna komentara na revidiranu ESIA u decembru 2020. godine.

Pored toga, u skladu sa EIA procedurom opisanom u Zakonu o zaštiti životne sredine, Ministarstvo je angažovalo 5 nezavisnih stručnjaka za pregled i ocjenu Studije. Stručnjaci su pripremili pojedinačne *Izveštaje o prihvatljivosti Studije ESIA* u kojima su ukazali na pitanja koja je potrebno detaljnije opisati i dali pozitivnu preporuku Ministarstvu da prihvati Studiju i izda okolišnu dozvolu za ovu poddionicu. Izveštaji su dostupni na sljedećem linku:

<https://www.dropbox.com/sh/u4b5bvrkdcz51h4/AADcWoM3wR3RIAjuKQFKqzuza?dl=0>.

Okolišnu dozvolu izdalo je 17. februara 2021. godine Federalno ministarstvo okoliša i turizma. Tužbu je pokrenuo vlasnik zemljišta u Malom Polju koji je osporio Rješenje o okolišnoj dozvoli. Sud je odbio tužbu i time je okolišna dozvola za dionicu Mostar jug - Tunel Kvanj postala pravosnažna 18. novembra 2021. godine.

Javne konsultacije tokom postupka prostornog planiranja

Prostorni plan FBiH 2008-2028

Javne rasprave provedene su i u 2012. godini u vezi s novim Prostornim planom FBiH 2008-2028 (koji je još uvijek u parlamentarnoj proceduri). Federalno ministarstvo prostornog planiranja, u ime predlagača Prostornog plana (Vlada FBiH), organiziralo je javnu raspravu u trajanju od 60 dana, od 15. februara 2012. do 15. aprila 2012. godine. Javna rasprava bila je organizirana u svakom kantonu, a glavna javna rasprava organizirana je u Sarajevu 16. aprila 2012. godine. Informacija o javnoj raspravi dostavljena je Federalnoj novinskoj agenciji (FENA), te objavljena u dnevnim novinama (*Dnevni avaz* i *Oslobođenje*).

Prema Izveštaju o konsultacijama preduzetim tokom izrade Prostornog plana FBiH 2008-2028, u Mostaru su 13. marta 2012. godine održan javni konsultativni sastanak. Sporna pitanja u vezi s Koridorom Vc nisu relevantna za projektni dio koji je obuhvaćen ovim Planom za uključivanje zainteresiranih strana.

Prostorni plan područja posebnih obilježja od značaja za FBiH – "Autocesta na Koridoru Vc"

Prvobitni tekst Prostornog plana za autocestu na Koridoru Vc u FBiH pripremljen je 2010. godine, ali zbog protivljenja mjesnih zajednica nije obuhvatio dionice u Blagaju i Počitelju. Stoga je Parlament FBiH donio odluku da provede dodatna istraživanja i razmotri alternativna rješenja za ovu dionicu u roku od 6 mjeseci. U 2011. godini nacrt izmijenjenog Prostornog plana je stavljen na javni uvid u svrhu javnih konsultacija. Održane su dvije javne rasprave:

- javna rasprava u Mostaru (Novembar 2011. godine), organizovana od strane Federalnog ministarstva prostornog planiranja, i
- javna rasprava u Sarajevu (Novembar 2011. godine), organizovana od strane Parlamentarne skupštine BiH (Komisija za saobraćaj i komunikacije).

Plan je zatim usvojio Parlament FBiH, a službeno je objavljen u decembru 2017. godine.

Prezentacija dionice Mostar jug-tunel Kvanj u Blagaju

U januaru 2017. godine, JPAC je organizirao prezentaciju dionice u Blagaju. Mjesna zajednica izrazila je zabrinutost zbog utjecaja na naselja i poljoprivredno zemljište. Mjesna zajednica izrazila je zabrinutost zbog utjecaja na ekologiju južne zone Mostara, naselja i poljoprivredno zemljište, posebno voćnjake i vinograde. Osim toga, prema riječima predstavnika mjesne zajednice, predloženi dio autoceste negativno će utjecati na okoliš, a posebno će uništiti prirodne resurse u dolini Malog Polja. Predstavnici JPAC-a objasnili su da je odabrana trasa najisplativija i da će sve osobe pogođene projektom dobiti odgovarajuću naknadu. Iako su troškovi bili primarni kriteriji odabrani za javnu prezentaciju, višekriterijumske analize (MCA) dionice autoceste na Koridoru Vc Mostar sjever-Buna uzele su u obzir i druge kriterije: eliminatorni kriteriji (vodoopskrbna nalazišta – zona I, kulturno-istorijsko naslijeđe (objekti i zone koje su definisane odlukama i planskim dokumentima), prirodne vrijednosti i rijetkosti (na bazi važećih dokumenata), urbane strukture, izgrađeni industrijski kompleksi, značajni energetske objekti, poljoprivredno zemljište I kategorije, melioracije), prostorno-ekonomski kriteriji i prostorno-ekološki kriteriji.

Konsultacije sa vlasnicima / korisnicima zemljišta tokom postupka otkupa zemljišta

Pojedinačne javne rasprave sa OPP

JPAC je pokrenuo proces eksproprijacije podnošenjem prijedloga za eksproprijaciju Gradu Mostaru kao tijelu nadležnom za eksproprijaciju. Prijedlog je podnesen 29. januara 2019. godine. Grad Mostar obavijestio je osobe pogođene projektom (OPP) o podnesenim prijedlozima za eksproprijaciju. Prijedlog je sadržavao podatke o imovini za koju je predložena eksproprijacija, vlasnicima te imovine i svrsi zbog koje je predložena eksproprijacija.

Tokom postupka otkupa zemljišta, Grad Mostar je sazvao i održao pojedinačne javne rasprave s OPP-om radi utvrđivanja statusa vlasništva i sporazumne naknade za nekretnine. Sačinjeni su zapisnici sa svih sastanaka. Osim toga, neovisni sudski vještaci za procjenu nekretnina (poljoprivredni vještaci i građevinski vještaci) započeli su procjenjivanje postojećeg stanja zemljišnih parcela i imovine na zemljištu u skladu s odredbama Zakona o eksproprijaciji.

Društveno-ekonomsko anketiranje (2019)

Društveno-ekonomsko anketiranje je provedeno da bi se prikupilo mišljenje OPP-om o utjecaju Projekta i uvjetima naknada, kao i da bi se dobili konkretni podaci o trenutnim životnim uvjetima i sredstvima za život.

Predstavnici Sektora za imovinsko-pravne poslove JPAC (Mostar) su u početku provodili anketiranje tokom pojedinačnih javnih rasprava s OPP-om u periodu april-maj 2019. godine. Tokom ovog perioda od ukupno 231 OPP-om, anketirano je 92 OPP-om, dok 18 OPP-om nije željelo da bude anketirano. Dodatno anketiranje organizirano je tokom izrade Plana otkupa zemljišta i obnavljanja sredstava za život (LALRP) u novembru 2019. godine, kako bi se pokušalo anketirati preostalih 121 OPP-om. U vrijeme zakazanog anketiranja na terenu su bila prisutna samo 4 OPP-om. Anketiranje je obavljeno sa 2 OPP-om, dok druge dvije nisu željele da budu anketirane.

Konsultacije sa nadležnim državnim organima, ministarstvima i javnim institucijama

JPAC je tokom izrade Idejnog projekta konsultovao nekoliko tijela lokalne uprave i javnih institucija. JPAC je organizirao nekoliko sastanaka s Agencijom za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (BHANSA), Direkcijom za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA), Međunarodnim aerodromom Mostar i Ministarstvom obrane BiH kako bi

se definirao tačan položaj dionice ceste na području Međunarodnog aerodroma Mostar, kako bi se tokom faze izgradnje i rada izbjegle bilo kakve smetnja u svakodnevnim aktivnostima Aerodroma.

Osim toga, JPAC je kontaktirao i druge institucije radi pribavljanja inicijalnih dozvola potrebnih za izdavanje urbanističke dozvole kao što su: Agencija za vodno područje Jadranskog mora, BH-Gas d.o.o., Željeznice FBiH, JP Elektroprivreda HZHB i Elektroprenos BiH.

Konsultacije sa naseljima Malo Polje i Kosor (2019)

Mještani Malog Polja i Kosor¹¹ zatražili su od JPAC-a da investira u projekte mjesne zajednice kao kompenzaciju za negativne uticaje autoputa. Velika većina zahtjeva mještana Malog Polja i Kosora uvrštena je u tendersku dokumentaciju, čime je osigurana realizacija projekata mjesne zajednice, osim rekonstrukcije mosta 'Lehina ćuprija' koji je istorijski spomenik i mora se rekonstruisati pod posebnim uslovima za rekonstrukciju objekata kulturnog nasljeđa.

Konsultacije i zahtjevi iz MZ Blagaj i MZ Kosor (2021)

Dana **11. februara 2021.** godine, na poziv predstavnika MZ Blagaj u Skupštini Hercegovačko-neretvanskog kantona, JPAC je organizirao sastanak i prezentaciju projekta. Na sastanku je prezentovano da su specifični zahtjevi mjesne zajednice već sadržani u tenderskoj dokumentaciji. Predstavnici mjesne zajednice izrazili su punu podršku projektu.

Osim toga, primljena su Pisma podrške od sljedećih zainteresovanih strana:

- predstavnici poslovnog sektora i udruženja MZ Blagaj – dopis od 16.02.2021. godine i
- Udruženje omladine Malo Polje, u ime MZ Kosor i naselja Malo Polje – Pismo od 17.02.2021. godine.

Konsultacije i sastanak sa predstavnicima Srba povratnika, MZ Ortiješ

Dana **18. februara 2021.** godine održan je sastanak sa predstavnicima Srba Grada Mostara i MZ Ortiješ/Laksevina. Predstavnici Srba povratnika Mostar, te predstavnici MZ Ortiješ/Laksevina kao i vodeći politički predstavnik srpske zajednice u Gradskom vijeću iskazali su podršku projektu Mostar jug – tunel Kvanj.

Na sastanku je istaknuto da se ova grupa zainteresovanih strana u početku protivila projektu jer je imala zabrinutosti u vezi sa nadoknadom za oduzimanje zemljišta. Iskustvo projekta uticalo je na ljude sa procesom eksproprijacije zemljišta, a pravedna naknada koja je primljena, uz punu cenu zamjene, pomogla je da se eliminišu dalje zabrinutosti ove grupe zainteresovanih strana.

Grupa zainteresovanih strana je obavještena da će svi putevi koje će koristiti izvođač radova biti popravljani. Pored toga, zainteresovane strane su informisane o projektima zajednice u vezi sa autoputem.

Konsultacije sa Gradom Mostarom (2021)

Sastanci su održani **19. marta i 7. aprila 2021.** godine. Predstavnici Grada Mostara dostavili su tri dodatna zahtjeva za izgradnju lokalne infrastrukture, odnosno sanaciju spojnih puteva duž magistralnog puta M17 u naselju Ortiješ; rekonstrukcija lokalnog puta Buna - Kosor, te unapređenje lokalne infrastrukture u Ortiješu.

Gradski gradonačelnik je u ime Grada Mostara izrazio punu podršku projektu. Kao novoizabranog gradonačelnika, JPAC je upoznao gradonačelnika sa detaljima projekta, napretkom eksproprijacije zemljišta, kao i operativnim pitanjima na projektu.

¹¹ Zahtjev mjesnih zajednica Kosor i Malo Polje, Općina Mostar, pripremljen 03.05.2019. godine i primljen u JPAC 07.05.2019. Polje za zahtjev pod brojem 05-1807/19. Usaglašeni zahtjevi mjesnih zajednica upućeni su preko Grada Mostara dana 18.03.2020 na broj 02-19-3969/20 i primljeni u JPAC 25.03.2020.

Konsultacije sa nevladinom organizacijom (NVO) Bankwatch (2021)

Sastanak je održan **22. i 24. juna 2021.** između JPAC-a i Bankwatch-a (BW) kako bi BW zatražio pristup informacijama, kao što su detaljnije mape Koridora Vc. Razgovarano je o procesu eksproprijacije zemljišta i napretku završetka eksproprijacije zemljišta, a informacije su dostavljene BW. Zainteresovani se također raspitali o izboru trase i pripadajućoj prostorno-planskoj dokumentaciji. Konkretni detalji u vezi sa ključnim mjerama ublažavanja za vodene ekosisteme pojašnjeni su BW-u tokom sastanka, kao i način na koji JPAC komunicira sa drugim zainteresovanim stranama.

Dodatni konsultativni sastanak sa predstavnicima Srba povratnika, Ortiješ

Novo rukovodstvo JPAC-a održalo je sastanke sa predstavnicima ove grupe zainteresovanih strana **16. jula 2021.** godine. Na sastanku je zaključeno da će se zahtjevi i brige mjesnih zajednica kanalisati preko Grada Mostara, na čelu sa novoizabranim gradonačelnikom.

Konsultacije sa zainteresovanim stranama kao dio Mapiranja okolišne i društvene osjetljivosti trase (2024.)

Konsultant Arup je 2024. godine izvršio Mapiranje okolišne i društvene osjetljivosti trase (RESSM). Ovaj zadatak je pokrenut kao odgovor na zabrinutost Podnosioca zahtjeva iz Malog Polja u vezi sa okolišnim, ekonomskim i kulturnim uticajima projekta, kao što je istaknuto u zahtjevu iz 2020. podnijetom Mehanizmu za pritužbe projekta, registrovanom pod brojem predmeta 2020/06. Kako bi se odgovorilo na Preporuku 1 Nezavisnog mehanizma odgovornosti projekta i Akcioni plan upravljanja (Activnost 2), RESSM je proveden, vođen ESIA-om i drugom postojećom projektnom dokumentacijom, s ciljem provođenja temeljne procjene kako bi se identifikovali i dokumentovali osjetljivi okolišni i društveni (E&S) receptori, mapiranje njihovih lokacija i kreiranje registra svih (prethodno i novoidentifikovanih) mjera ublažavanja i identifikovanje svih potrebnih dodatnih aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana.

Angažman sa zainteresovanim stranama bio je ključan za razumijevanje društvene osjetljivosti, ranjivosti i prikupljanje uvida o potencijalnim utjecajima i da li se predložene mjere ublažavanja E&S-a u projektu ESIA (2020) smatraju adekvatnima i da li ih treba dopuniti dodatnim mjerama ublažavanja kako bi se odgovorilo na zabrinutost zainteresovanih strana. Konsultacije sa zainteresovanim stranama obavljene su u periodu od **28. maja do 1. juna** i uključivale su sledeće aktivnosti:

- konsultacije sa predstavnicima JPAC-a: angažovanje sa predstavnicima JPAC-a radi diskusije o implementaciji projekta, procesima otkupa zemljišta i trenutnom statusu procesa izbora Izvođača,
- konsultacije sa osobama pogođenim otkupom zemljišta duž trase (u Gnojnicama, Ortiješu, Kosoru, Blagaju, Malom Polju, Hodbini): intervjui sa pojedincima koji su direktno pogođeni otkupom zemljišta, prikupljanje njihovih gledišta o primljenoj nadoknadi, preseljavanju, konsultacijama i bilo kakvoj zabrinutosti, uključujući potrebu za dodatnim angažmanom i konsultacijama sa zainteresovanim stranama,
- konsultacije sa indirektno pogođenim članovima zajednice (u Gnojnicama, Ortiješu, Kosoru, Blagaju, Malom Polju, Brijegu): angažovanje sa članovima zajednice koji, iako nisu direktno pogođeni otkupom zemljišta, mogu biti pod indirektnim uticajima kao što su promjene u obrascima saobraćaja, buku i pristup resursima, kako bi razumjeli njihove stavove i brige i identifikovali potrebu za dodatnim angažmanom i konsultacijama sa zainteresovanim stranama.

Na osnovu povratnih informacija prikupljenih tokom konsultacija sa zainteresovanim stranama, pregleda projekta ESIA i druge prethodno razvijene dokumentacije i obilaska lokacije, Arup je identifikovao dodatne aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana koje se odražavaju u ovom Ažuriranom Planu uključivanja zainteresovanih strana (pogledajte Poglavlje **Error! Reference source not found.**).

Javna prezentacija dopunskih studija provedenih za dionicu autoceste Mostar jug – Tunel Kvanj (2024)

29. oktobra 2024. godine u Domu kulture Blagaj održana je javna prezentacija dopunskih studija provedenih za dionicu autoceste Mostar jug – Tunel Kvanj. Dopunske studije su urađene u sklopu Akcionog plana upravljanja (MAP) za ovu dionicu autoceste po kojem se EBRD zajedno sa JPAC-om obavezao da ih sprovede kako bi se izvršila ponovna procjena uticaja i utvrdilo prisustvo bilo kakvih novih osjetljivih receptora te da bi se razmotrile dodatne mjere ublažavanja za projekat. Sastanku su prisustvovali predstavnici EBRD-a (5), JPAC-a (7), konsultanti koji su radili na izradi dopunskih studija (Arup (4) i Enova (2)), predstavnici nevladinih organizacija (Ekodvogled (3) i Bankwatch (1)), predstavnici Grada Mostara (3), predstavnici gradskog Vijeća (2), zainteresovani građani ličnim prisustvom (46) i zainteresovane strane putem video linka (12), te jedan predstavnik aerodroma Mostar.

Tom prilikom prezentovana je slijedeća dokumentacija:

- Proces odabira trase autoceste i pregled mjera ublažavanja;
- Mapiranje okolišne i društvene osjetljivosti (RESSM), uključujući i ažuriran plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP);
- Ažurirani plan upravljanja biodiverzitetom (BMP).

Nakon održanih prezentacija, prisutni su imali priliku postaviti pitanja u vezi sa prezentovanom tematikom. Dokumenti su bili javno dostupni od 8. oktobra 2024. godine na lokalnom i engleskom jeziku na web stranicama JPAC-a i EBRD-a.

Svi komentari izneseni tokom sastanka, uključujući i one podnesene u pisanoj formi nakon sastanka, su razmotreni. Ažurirana verzija RSM-a je pripremljena (decembar 2024.) i ponovo objavljena na web stranicama JPAC-a i EBRD-a¹².

Izvršeno zaštitno arheološko istraživanje i izmještanje stećaka na dionici autoceste Mostar jug – Tunel Kvanj u saradnji sa Federalnim ministarstvom kulture i sporta (2024/2025)

JP Autoceste su u oktobru i novembru 2022. godine u saradnji sa Federalnim ministarstvom kulture i sporta provele u sklopu svoje redovne procedure preventivna arheološka istraživanja na dionici autoceste Mostar jug – Tunel Kvanj. Naime, Federalno ministarstvo kulture i sporta izdalo je stručno mišljenje nakon završetka idejnog projekta za ovu dionicu da se preliminarna arheološka istraživanja moraju sprovести na području projekta. U elaboratu o provedenom istraživanju utvrđeno je da se na trasi autoceste u naselju Suho Polje nalazi nekropola sa stećcima, te je preporučeno da se ista izmjesti na novu lokaciju, što je i učinjeno u skladu sa ovim stručnim mišljenjem i ESAP PR 8 koji je pripremljen za ovu dionicu autoceste. Nadležno ministarstvo (FMKiS) angažovalo je kompaniju za izvođenje ovih radova te su stećci (3 stećka) sa pomenutog lokaliteta u dogovoru sa lokalnom zajednicom izmješteni na drugu lokaciju u naselju Malo Polje, Mostar, o čemu je izvođač radova sačinio elaborat i dostavio ga nadležnom ministarstvu. Izmještanje stećaka se dogodilo u januaru 2025. godine.

¹² Ažurirana verzija RSM-a je dostupna na ovom linku: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.jpautoceste.ba/wp-content/uploads/2025/02/2024-12-11-Updated-RSSM-Report_Final_public-disclosure_final_clean_BHS.pdf

4 PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESIRANIH STRANA

4.1 Uvod

S ciljem adekvatnog rješavanja potreba različitih grupa, osmišljeni su načini komunikacije i informisanja za sve identificirane interesne grupe u skladu sa njihovim potrebama. JPAC prepoznaje da konstruktivno i pravovremeno uključivanje interesnih grupa može osigurati uspjeh Projekta. Proces uključivanja bit će iskorišten kako bi se pribavili komentari i prijedlozi za razvoj Projekta, što može poboljšati dizajn Projekta i donijeti veće prednosti na lokalnom nivou.

Interesne grupe su identifikovane kako bi se riješilo pitanje potreba za konsultacijama. Zainteresirane strane uključuju osobe ili grupe koje su:

- Neposredno i/ili posredno pogođene Projektom;
- Imaju određene interese u Projektu i Projektnim aktivnostima;
- Imaju mogućnost utjecaja na sam Projekat ili konačni ishod Projekta.

Sve zainteresirane strane koje nisu identificirane u ovoj fazi Projekta (tj. one koje se ne nalaze u Tabeli 2, u podpoglavlju 4.5 ovog dokumenta) mogu direktno kontaktirati JPAC kako bi sebe i svoje potrebe predstavili s ciljem olakšavanja učinkovitije provedbe ovog Plana.

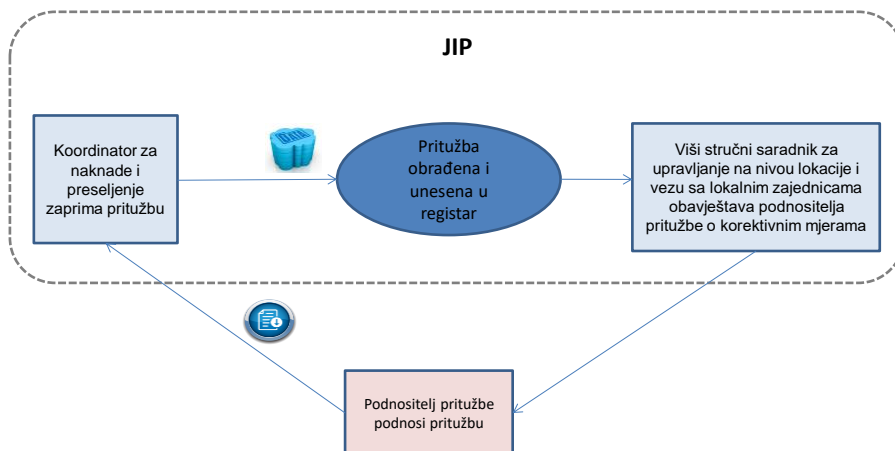
4.2 Odgovornost za provedbu Plana uključivanja zainteresiranih strana

U novembru 2022. godine¹³ ažurirana je Jedinica za implementaciju projekta (JIP) za ovu dionicu autoceste koja će biti odgovorna za provedbu Projekta, uključujući provedbu ovog Plana, pod nadzorom Kreditora. JIP čini 8 članova. Viši stručni saradnik ekspert za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama je imenovan na korporativnom nivou (Odjel za studijsku dokumentaciju unutar Službe za studijsku dokumentaciju, socijalnu i okolišnu politiku, u sklopu Divizije za projektovanje i dokumentaciju) s ciljem da implementira sve aktivnosti u vezi sa uključivanjem interesnih grupa¹⁴. Ova osoba je član JIP-a i bit će odgovorna za provedbu Plana za uključivanje interesnih grupa tokom cijelog ciklusa Projekta, te će biti zadužena za komunikaciju sa zajednicama. Koordinator za naknadu i preseljenje djeluje kao kontakt osoba za upite i pritužbe (vidi kontakt informacije u Poglavlju 5. ovog Plana). Slika 5 prikazuje odgovornosti za članove JIP-a za obradu pritužbi, dok je detaljan dijagram toka za obradu pritužbi dan u Prilogu C ovog Plana.

Svi izvođači radova koji su odgovorni za sprovedbu određenih Projektnih aktivnosti su u obavezi implementirati relevantne odredbe ovog Plana (vidjeti Poglavlje 5 za više detalja). Zahtjevi u vezi sa mehanizmom za upravljanje pritužbama su definisani u tenderskoj dokumentaciji i ugovorima koji će biti potpisani za izvođenje radova.

¹³ JPAC Odluka o imenovanju Jedinice za implementaciju projekta izgradnje autoceste na Koridoru Vc, dionica Mostar jug-Buna, poddionica Mostar jug-tunel Kvanj (30. novembar 2022. godine)

¹⁴ Pruža informacije zainteresiranim stranama o programu radova, budućim aktivnostima, potencijalnim učincima, te mjerama ublažavanja i upravljanja; prati efikasnost aktivnosti u pogledu angažovanja interesnih grupa; odgovoran je za bazu podataka o interesnim grupama i za upravljanje pritužbama; itd.

Slika 5: Shema odgovornosti za članove JIP-a za obradu pritužbi

4.3 Dostupni komunikacijski alati i resursi

JPAC komunicira s javnošću putem svoje web stranice (www.jpautoceste.ba) i Facebook stranice, kao i elektronskih, digitalnih i štampanih medija (TV, novine, radio, internetski mediji). Web stranica se ažurira redovno i sadrži informacije o:

- Djelovanju JPAC (planovi rada, finansijski i revizorski izvještaju, politike, mogućnostima javnih nabavki i odlukama),
- napretku u vezi s planiranjem, izgradnjom i radom Koridora Vc,
- pitanjima u vezi sa otkupom zemljišta, zaštitom okoliša, kulturne baštine, sigurnosti, informacijama o naplati cestarine i prometu,
- kontaktima,
- programu društveno odgovornog poslovanja, itd.

Pritužbe ili prijedlozi mogu se podnijeti direktno JPAC-u, putem internetskog obrasca, kao i putem kontakata koji se nalaze na web stranici JPAC-a. Službeni Mehanizam za podnošenje pritužbi opisan je kasnije u ovom dokumentu, a data je i kopija obrasca za podnošenje pritužbe (vidi poglavlje 5 za više detalja).

4.4 Planirana rješenja za davanje informacija i komunikaciju

JPAC namjerava provesti javne konsultacije i javno objavljivanje informacija koje će obuhvatiti glavna pitanja od važnosti za Projekt.

Dokumenti i informacije koje se objavljuju

JPAC će držati sljedeći paket objavljivanja informacija Projekta dostupnim u javnosti tokom svih faza implementacije projekta:

- Ovaj **Ažurirani Plan uključivanja zainteresiranih strana;**

- **Studija utjecaja na okoliš i društvo (uključujući Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima);**
- **Lokalna studija utjecaja na okoliš (EIA),** na temelju koje će Federalno ministarstvo okoliša i turizma izdati okolišnu dozvolu za ovaj projekt¹⁵;
- **Projektni obrazac za pritužbe (Prilog A) i Letak o pritužbama (Prilog B);**
- **Netehnički sažetak** okolišne i društvene procjene Projekta;
- **Ažurirani Plan upravljanja biodiverzitetom (BMP);**
- **Plan za otkup zemljišta i ponovnu uspostavu izvora izdržavanja (LALRP);**
- **Akcionni plan zaštite okoliša i društvenih pitanja (ESAP).**

Navedeni dokumenti su objavljeni na lokalnom jeziku (kao i na engleskom ukoliko dostupni) odmah po dostupnosti istih, na internet stranicama JPAC-a (www.jpautoceste.ba), Grada Mostara (www.mostar.ba) i EBRD-a (www.ebrd.com).

ESIA paket objavljivanja informacija će ostati objavljen na internet stranicama JPAC-a, Grada Mostara i EBRD-a tokom 120 kalendarskih dana prije razmatranja Projekta od strane Odbora direktora EBRD-a, te će ostati javno dostupni tokom cijelog trajanja Projekta.

Uz to, štampane kopije dokumenata će biti dostupne na sljedećim lokacijama¹⁶:

1. Ured JPAC u Mostaru, Adema Buća 20, 88 000 Mostar
2. Ured JPAC u Sarajevu, Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo
3. Grad Mostar, Hrvatskih branitelja 2, 88000 Mostar
4. EBRD ured u Sarajevu, Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo
5. MZ Buna, MZ Blagaj i MZ Gnojnice Donje u prostorijama mjesnih zajednica

Pored toga, JPAC je javno objavio sljedeća dva dodatna dokumenta, koji su pripremljeni 2024. godine:

- **Završna revizija otkupa zemljišta i obnavljanja sredstava za život, Mostar jug – Tunel Kvanj (maj, 2024);¹⁷**
- **Izvještaj o mapiranju okolišne i društvene osjetljivosti trase (septembar, 2024).**

Uz gore navedene dokumente JPAC je nakon prikupljenih podataka ažurirao i javno objavio dokument

- **Ažurirani izvještaj o mapiranju okolišne i društvene osjetljivosti trase (decembar, 2024).**

Planirani sastanci

JPAC će zakazati i održati najmanje jedan javni konsultativni sastanak nakon objavljivanja gore navedenih dokumenata. JPAC će obavijestiti sve zainteresovane strane o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja sastanka, najmanje 7 dana unaprijed (ali po mogućnosti i 2 sedmice unaprijed), objavljivanjem na sljedećim načinima:

- putem službene web stranice JPAC-a,
- putem službene web stranice Grada,
- putem lokalnih novina sa visokom tiražom u FBiH (*Dnevni Avaz* i *Dnevni list*),
- putem objave na oglasnim pločama Grada i ureda Mjesnih zajednica.

¹⁵ Lokalna EIA Studija nije identična engleskoj verziji Studije utjecaja na okoliš i društvo. Ova dva su u osnovi ista, ali nisu identična u načinu na koji su poglavlja predstavljena zbog strogih zahtjeva FBiH zakonodavstva u pogledu sadržaja za ESIA.

¹⁶ Kancelarije JPAC-a u Mostaru i Sarajevu i Grada Mostara nisu bile zatvorene tokom perioda restrikcija povodom COVID pandemije i očekuje se da će ostati otvoreni u narednom periodu, podložni lokalnim ograničenjima u vezi sa COVID pandemijom. Kancelarija EBRD-a u Sarajevu je bila zatvorena za vrijeme perioda restrikcija u vezi COVID-a i očekuje se da će ostati zatvorena u narednom periodu. Međutim, štampane kopije dokumenata će biti dostupne na recepciji zgrade u kojoj se nalazi kancelarija EBRD-a (Fra Anđela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo). Dodatno, pismeno obavještenje bit će objavljeno na vidljivom mjestu na ulazu u kancelariju EBRD-a u kojem će se navesti da su štampane kopije dokumenata dostupne na recepciji i biće napisani kontakt podacima osobe kojoj je potrebno poslati zahtjev kako bi se zaprimile elektronske verzije dokumenata.

¹⁷ Nacrt ovog izvještaja je 30 dana dostupan svim zainteresovanim stranama za komentarisanje. Konačna verzija je ponovo objavljena nakon finalizacije izvještaja.

Sve dostupne informacije i dokumenti o Projektu bit će dostupni javnosti najmanje 2 sedmice prije sastanaka. Ukoliko je potrebno, biće održani zasebni sastanci da bi se osiguralo uključivanje zainteresiranih strana prema spolnoj ravnopravnosti.

Na sastanku, JPAC će predstaviti otisak projekta, očekivane uticaje projekta i planirane mjere za ublažavanje uticaja. Također će primiti povratne informacije od lokalnih zainteresiranih strana u vezi Netehničkog sažetka, Akcionog plana zaštite okoliša i društvene zajednice (ESAP) i ovog Plana. Na sastancima će također biti objavljene informacije o otkupu zemljišta, procjeni biodiverziteta i planovima za osiguranje cestovne sigurnosti i pristupa.

Učesnici će moći iznijeti svoja mišljenja i primjedbe u vezi s Projektom, kao i predložiti moguća rješenja za sporna pitanja. Sastanci će biti otvoreni za sve zainteresirane strane, uključujući i stanovnike mjesnih zajednica u blizini projekta. Nevladine organizacije će dobiti obavijest o sastancima putem e-maila / telefona / pošte (po potrebi) i bit će pozvane da prisustvuju.

Zaključci sastanka će biti usaglašeni tokom sastanka i evidentirani. Svi opravdani komentari i prijedlozi će biti uzeti u obzir i na odgovarajući način riješeni. JIP će objaviti sažeti izvještaj o svim postavljenim relevantnim pitanjima, uključujući i objašnjenja o prihvatanju ili odbijanju podnesenih prijedloga.

Dodatno javno objavljivanje dokumentacije koja je pripremljena u 2024. godini će biti obavljeno. Dokument za Mapiranje osjetljivosti trase i Ažurirani Plan upravljanja biodiverzitetom će biti objavljeni, a novi nalazi o osjetljivosti i mjerama za ublažavanje uticaja na okoliš i životnu sredinu će biti predstavljeni na sastanku zajednice. Sastanak će biti organizovan u oktobru 2024. godine.

U fazi izgradnje redovno će se održavati mjesečni sastanci između predstavnika Investitora, izvođača radova i izabranih predstavnika mjesne zajednice o rješavanju pritužbi. Praksa održavanja redovnih mjesečnih sastanaka pokazala se uspješnom u održavanju angažmana zainteresiranih strana na drugim dionicama autoputa. Na sastancima će predstavnici mjesne zajednice moći da iznesu zabrinutost i razgovaraju o rješenjima.

Pored toga, pojedinačni konsultativni sastanci za određena pitanja mogu se organizirati na inicijativu JPAC-a, Grada Mostara ili bilo koje identificirane zainteresovane grupe / pojedinaca.

Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama

U slučaju da restriktivne mjere uzrokovanih pandemijom COVID-19 ostanu na snazi i utječu na sposobnost održavanja javnih konsultativnih sastanaka i pojedinačnih konsultativnih sastanka predloženih u

Tabela 1 ispod, primjeniti će se drugačiji pristup što će biti široko iskomunicirano putem društvenih medija i standardnih komunikacijskih kanala. Umjesto javnog konsultativnog sastanka održat će se online javna prezentacija, dok će internetske i telefonske konzultacije zamijeniti pojedinačne sastanke. Ostatak će mogućnost za pružanje pisanih povratnih informacija.

Tabela 1 u nastavku prikazuje sažetak svih zahtjeva u vezi sa uključivanjem zainteresiranih strana i objavljivanjem informacija.

Br	Aktivnost	Vremenski raspored i drugi detalji	Odgovornost
1	Osigurati da su sljedeći Projektni dokumenti objavljeni na internet stranicama JPAC i Grada Mostara: • Ovaj Plan uključivanja zainteresiranih strana, • Studija utjecaja na okoliš i društvo (uključujući Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima), • Lokalna EIA Studija, • Projektni obrazac za pritužbe i Letak o pritužbama, • Netehnički sažetak okolišne i društvene procjene Projekta; • Akcioni plan zaštite okoliša i društvenih zajednica (ESAP) • Plan upravljanja biodiverzitetom (BMP); • Plan za otkup zemljišta i obnavljanja sredstava za život (LALRP). Odštampati i čuvati štampane kopije dokumenata u prostorijama JPAC (uredi u Mostaru i Sarajevu) i Gradu Mostaru.	Sve dostupne Projektne informacije i dokumenti su objavljeni javnosti: https://www.jpautoceste.ba/en/environmental-and-social-document/ https://www.jpautoceste.ba/en/documentation-regarding-the-requirements-of-european-bank-for-reconstruction-and-development-ebd/ Dokumenti će se javno objaviti na internet stranicama JPAC, Grada i EBRD-a tokom 120 kalendarskih dana prije razmatranja Projekta od strane Odbora direktora EBRD-a, te će ostati javno dostupni tokom cijelog trajanja Projekta.	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama i Gradom Mostarom
2	Organizovati najmanje jedan javni konsultativni sastanak tokom pripreme Projekta (ali prije početka građevinskih radova) (<i>U slučaju mjera ograničenja u vezi sa pandemijom COVID-19 održat će se online javna prezentacija</i>) Podsticati slanje pismenih prijedloga i komentara Omogućiti pravovremeni uvid interesnim grupama u dokumente prije svakog sastanka (najmanje 2 sedmice ranije)	Interesne grupe će biti informisane o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja sastanaka, ali najmanje 7 dana unaprijed (po mogućnosti 14 dana unaprijed), kroz objavljivanje na internet stranicama JPAC i Grada Mostara, kao i putem lokalnih medija.	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama
3	Organizovati individualne konsultativne sastanke (<i>U slučaju mjera ograničenja u vezi sa pandemijom COVID-19 pojedinačni sastanci će se održati online i telefonskim putem</i>)	Po potrebi ili na zahtjev JPAC, Grada ili bilo koje druge identificirane interesne grupe/pojedinaca	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama

Br	Aktivnost	Vremenski raspored i drugi detalji	Odgovornost
4	Dokumentovati sva mišljenja, komentare i moguća rješenja u vezi s Projektom koja interesne grupe iznesu tokom konsultativnih sastanaka i iste adekvatno rješavati	Kontinuirano	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama
5	Osigurati da su sljedeći Projektni dokumenti javno objavljeni na internet stranici JPAC: Ažurirani Plan uključivanja zainteresiranih strana Ažurirani Plan upravljanja biodiverzitetom Mapiranje okolišne i društvene osjetljivosti trase	Q3 2024	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama
6	Organizovati sastanke mjesne zajednice na kojem će se prezentirati rezultati: Ažuriranog Plan uključivanja zainteresiranih strana Ažuriranog Plan upravljanja biodiverzitetom Mapiranja okolišne i društvene osjetljivosti trase Zainteresovanim stranama će biti predstavljene strukturirane informacije o vremenskom okviru projekta, usklađenosti i sažetku uticaja	Q4 2024 O tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja sastanka, zainteresirane strane će biti obaviještene najmanje 15 dana unaprijed putem web stranica JPAC-a i lokalnih medija	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama
7	Objaviti informacije o obimu, vremenu i trajanju planiranih građevinskih radova, kao i svih eventualnih očekivanih prekida i nelagoda, putem internet stranica JPAC i Grada, te oglasnih ploča Mjesnih zajednica (MZ)	2 sedmice prije početka građevinskih radova	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama i Gradom Mostarom
8	Objaviti informacije o napredovanju Projekta na internet stranici JPAC.	Periodično	JIP

Br	Aktivnost	Vremenski raspored i drugi detalji	Odgovornost
9	Organizirati aktivnosti podizanja svijesti učenika osnovne škole Blagaj kako bi ih informisali o zdravstvenim i sigurnosnim rizicima povezanim s projektom	Prije početka građevinskih radova i svake godine nakon toga	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama
10	Konsultovati mjesne zajednice o njihovim razvojnim potrebama koje je moguće implementirati u sklopu dobrovoljnog Sporazuma o prijateljskom okruženju	Uoči razvoja Sporazuma o prijateljskom okruženju	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje gradilišta i vezu sa mjesnim zajednicama
11	Održavati mjesečne sastanke sa izabranim predstavnicima mjesne zajednice o rješavanju pritužbi i zabrinutosti	U toku faze izgradnje	JIP/ Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama , Potencijalni CLO Izvođača

4.5 Identificirane interesne grupe i specifični zahtjevi u vezi s komunikacijom

Lista identificiranih zainteresiranih strana i specifični zahtjevi u vezi s komunikacijom su predstavljeni u **Tabela 2** ispod. Specifični komunikacijski zahtjevi su u skladu s EBRD-ovom informativnom obavijesti o angažmanu interesnih grupa tokom trajanja mjera ograničenja u vrijeme pandemije COVID-19.

Tabela 2: Analiza interesnih grupa i zahtjevi u vezi s komunikacijom

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez restriktivnih mjera u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
Osobe pogođene Projektom Vlasnici / korisnici zemljišta na koje će izravno utjecati otkup zemljišta u sljedećim Katastarskim općinama: Gnojnice Donje (Početak dionice i petlja) Ortiješ (dionica duž pomoćne aerodromske piste) Blagaj (dio dionice duž pomoćne aerodromske piste) Kosor (dio dionice duž pomoćne aerodromske piste i koja presjeca poljoprivredna polja) Malo Polje (dio dionice koja presjeca rijeku Bunu) Hodbina (ulaz u tunel Kvanj i završetak dionice)	Za potrebe Projekta potrebno je izvršiti otkup zemljišta privatnih zemljišnih parcela.	Blagovremeno informisanje o aktivnostima u vezi otkupa zemljišta. Predstavljanje LALRP-a i raspravljanje o svim pitanjima i problemima u vezi s otkupom zemljišta. Vođenje evidencije o zemljišnim parcelama koje su predmet otkupa zemljišta, vlasnicima/korisnicima i sporazumima.	Nacrt LALRP-a će biti objavljen na lokalnim jezicima i engleskom na službenim internet stranicama JPAC i Grada Mostara. Nacrt LALRP-a će biti dostupan i u prostorijama JPAC i Grada. JPAC će organizirati sastanke za konsultacije u gradskim prostorijama ili prostorijama mjesne zajednice. Vlasnici zemljišta će biti kontaktirani ponaosob i informisani o utjecajima Projekta na njihovo zemljište.	Nacrt LALRP-a će biti objavljen na lokalnim jezicima i engleskom na službenim internet stranicama JPAC i Grada Mostara. Nacrt LALRP-a će biti dostupan i u prostorijama JPAC i Grada. Letak sa kontaktnim podacima i načinu dostavljanja povratnih informacija se dostavlja od kuće do kuće. Vlasnici zemljišta će biti kontaktirani ponaosob telefonskim putem.	Moguće da kratkoročni angažman ne dosegne do ugroženih ljudi. Tokom trajanja pandemije Covid-19, pogođeni poslovni subjekti (vlasnici zemljišnih parcela koji su pogođeni) mogu biti zatvoreni što može dovesti do poteškoća u kontaktiranju od strane JPAC.	Intervjui i diskusije jedan na jedan. Online i telefonski intervjui i diskusije.
Lokalno stanovništvo u blizini planiranog područja Projekta	Za vrijeme građevinskih radova, zajednice koje se nalaze u blizini planiranih	Blagovremeno pružanje informacija o rizicima i poremećajima povezanim	Javni konsultativni sastanci i individualni sastanci po potrebi	Objavljivanje podataka na internet stranicama JPAC i Grada	Moguće da kratkoročni angažman ne dosegne do ugroženih ljudi.	Ranjivi ljudi koji su identifikovani kroz

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez restriktivnih mjera u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
Dionica ceste će biti izgrađena u blizini nekih mostarskih ruralnih naselja. Ta naselja su: Gnojnice, Laksevine, Ortiješ, Kosor, Blagaj, Buna, Brijeg, Malo Polje, Hodbina.	građevinskih radova mogu imati ograničeni pristup, smetnje povezane s povećanom bukom uslijed rada mašina, povećane prašine i rizike za bezbjednost u saobraćaju. Tokom operativne faze, lokalni stanovnici potencijalno će biti pod utjecajem buke i emisije izduvnih plinova.	sa fazama izgradnje i rada.	Objavlivanje podataka na oglasnim pločama u mjesnim zajednicama (MZ) o obimu, vremenu i trajanju planiranih radova i svim očekivanim smetnjama i neugodnostima.	Objavlivanje s fokusom na online metode, objave putem lokalnih sredstava informisanja radija / TV / novina Letak sa kontaktnim podacima i načinu dostavljanja povratnih informacija se dostavlja od kuće do kuće. Kontrolni pozivi ukoliko su dostupni kontakt podaci.		razgovor sa lokalnim vlastima Intervjui i razgovori licem u lice, pojedinačni intervjui ili internetski i telefonski razgovori i diskusije Angažman prije finalizacije tendera i prije izgradnje (mogu se utvrditi dodatna ublažavanja).
Učenici osnovne škole Blagaj Projektna mehanizacija će prolaziti putem Blagaj – Malo Polje. Put prolazi pored osnovne škole. Škola ima 271 učenika od kojih 159 putuje autobusom iz obližnjih sela (posebno iz Malog Polja, ali i iz Kosora i Pograđa).	Tokom izvođenja radova, put će koristiti projektna mehanizacija, što povećava rizike za bezbjednost u saobraćaju za učenike osnovnih škola.	Pružanje pravovremenih informacija o zdravstvenim i sigurnosnim rizicima vezanim za bezbjednost saobraćaja tokom građevinskih radova.	Sesije za podizanje svijesti učenika osnovnih škola kako bi ih informisali o zdravlju i sigurnosti, a posebno o rizicima za sigurnost saobraćaja koji su povezani sa projektom. Objavlivanje informacija o obimu, vremenu i trajanju planiranih radova i eventualnim očekivanim smetnjama i neugodnostima na oglasnim pločama u	Sesije za podizanje svijesti prilagođene da budu u skladu sa školskim sistemom, uključujući opciju da se sesije provode online.	Ograničeno praktično učenje i interaktivni elementi.	Distribuiranje dodatnih materijala, kao što su radni listovi, video zapisi ili interaktivne igre, koji su prilagođeni starosnim grupama učenika i omogućavaju praktično učenje i angažman.

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez restriktivnih mjera u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
			mjesnim zajednicama (MZ).			
Grad i Mjesne zajednice: • Grad Mostar, • MZ Buna, • Predstavnici naselja Ortiješ u MZ Buna • MZ Blagaj • Predstavnici naselja Malo Polje i Kosor u MZ Blagaj • MZ Gnojnice	Zastupanje interesa Mjesnih Zajednica	Blagovremeno pružanje informacija o planiranim radovima, savjetovanja u vezi s pripremljenim planovima i dokumentacijom	• Zvanična prepiska • Javni konsultativni sastanci, te konsultativni sastanci mjesnih zajednica (MZ) po potrebi.	• Objavljivanje podataka na oglasnim pločama Grada i lokalnih zajednica • Službeni e-mailovi i pismena pisma.	Tokom trajanja pandemije Covid-19, uredi lokalne administracije i MZ-a nisu uvijek otvoreni	• Intervjui i diskusije jedan na jedan. • Online i telefonski intervju i diskusije.
Relevantni nadležni organi, ministarstva, javne institucije, uključujući: • Federalno ministarstvo okoliša i turizma • Federalno ministarstvo prostornog planiranja • Federalno ministarstvo kulture i sporta • Agencija za vodno područje Jadranskog mora • Ministarstvo odbrane BiH • BH-Gas d.o.o. • Željeznice FBiH	Izdavanje dozvola, saglasnosti i mišljenja u skladu s lokalnim zakonodavstvom, kontrola usaglašenosti sa lokalnim zakonodavstvom, upravljanje PRTR-om	Konsultacije s relevantnim državnim tijelima u vezi s aktivnostima Projekta u okviru postupaka izdavanja dozvola Izvještavanje na osnovu zahtjeva domaćeg zakonodavstva	U skladu sa domaćim zakonodavstvom	• Službeni e-mailovi i pismena pisma.	Tokom trajanja pandemije Covid-19, mogu biti zatvoreni što može dovesti do poteškoća u kontaktiranju od strane JPAC.	• Intervjui i razgovori jedan na jedan ili telefonske diskusije. Online i telefonski intervju i diskusije.

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez restriktivnih mjera u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
Javno preduzeće Elektroprivreda HZHB Elektroprenos BH Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (BHANSA), Direkcija za civilno zrakoplovstvo (BHDCA) Aerodrom Mostar Centar za uklanjanje mina u BiH Zavod za zaštitu spomenika FBiH						
Zainteresovane nevladine organizacije (NVO) Udruženje povratnika Srba u Mostaru, Udruženje povratnika Srba u u Ortiješu, Udruženje omladine Malo Polje Udruženje poljoprivrednika Grada Mostara Udruženje građana povratnika Materiz Vinogradarska zadruga „Mostarska žilavka“ Udruženje žena za ruralni razvoj „Blagaj“ Mostar	Zainteresovane interesne grupe koje imaju veliki značaj za uspeh Projekta, koji su zainteresovani za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi.	Omogućavanje blagovremenih informacija, komunikacije i konsultacija	Javni konsultativni sastanci i individualni sastanci po potrebi Objavlivanje podataka na internet stranicama JPAC i Grada Mostara Direktna komunikacija putem e-pošte Lokalni mediji / saopštenja za medije	Objavlivanje na internet stranicama JPAC i Grada Mostara Objavlivanje s fokusom na online metode, objave putem lokalnih sredstava informisanja radija / TV / novina Kontrolni pozivi ukoliko su dostupni kontakt podaci.	Moguće da kratkoročni angažman ne dosegne do svih zainteresovanih NVO.	Dodatno zainteresovane nevladine organizacije identifikovane putem diskusija sa lokalnim vlastima. Intervjui i diskusije jedan na jedan.

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez restriktivnih mjera u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
• Udruženje ratnih veterana i ratnih vojnih invalida Hercegovačko-neretvanskog kantona • Udruženje ratnih veterana i ratnih vojnih invalida Mostar jugoistok • Fondacija Čuvari baštine Bassania Potencijalno zainteresovane međunarodne NVO: Sve NVO koje nisu gore navedene imaju priliku da izraze svoje mišljenje ili nedoumice tokom pripreme i implementacije Projekta.						
Zaposlenici JPAC-a i sindikati	Zainteresovane interesne grupe koje imaju veliki značaj za uspeh Projekta, a koji su direktno ili indirektno uključeni u planiranje i provedbu Projekta.	Blagovremeno pružanje informacija o planiranim aktivnostima Projekta	• Interni komunikacijski kanali JPAC • Obuke po potrebi	• Emailovi svim zaposlenicima • Virtualni sastanci • Video poruke • Webinarari	• Svi zaposlenici nemaju pristup e-mailu • Zaposleni mogu biti bolesni	• Telefonski pozivi • Diskusije jedan na jedan • Online diskusije
Izvođači ili podizvođači za izgradnju, praćenje i nadziranje radova i njihovih zaposlenika		Propisivanje Projektnog kodeksa ponašanja i propisa o sigurnosti i zdravlju na radu, zahtjevima zaštite okoliša	• Informacije putem tenderske procedure i ugovora • Komunikacija putem nadzornih inženjera • Razgovori o alatima na gradilištima o relevantnim temama	• Službeni e-mailovi i pismena pisma • Virtualni sastanci • Webinarari		

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez restriktivnih mjera u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi u vezi sa pandemijom COVID-19 ili sličnim restriktivnim mjerama		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
			zaštite i zdravlja na radu • Mjesečni izvještaji o napretku radova koje treba da podnesu izvođači tokom građevinskih radova • Obuke po potrebi			

5 MEHANIZAM ZA PRITUŽBE

JPAC će uspostaviti Registar pritužbi i informisati sve interesne grupe o mehanizmu za pritužbe tako što će ih upoznati sa postojanjem ovog registra, njegovim funkcijama, kontakt osobama i procedurama za dostavljanje pritužbi u pogođenim područjima.

Javni obrazac za pritužbe ([Prilog A](#)) će biti objavljen na službenoj internet stranici JPAC-a. Pored toga, Letak o pritužbama ([Prilog B](#)) će biti objavljen:

- na internet stranicama JPAC i Grada Mostara,
- u uredima tri mjesne zajednice (MZ) (MZ Gnojnice, MZ Blagaj i MZ Buna) na čijim teritorijama je planirana izradnja dionice trase,
- na gradilištu prije početka građevinskih radova.

Svi komentari ili pritužbe mogu se dostaviti JPAC usmeno (lično ili putem telefona) ili pismeno dostavljanjem Obrasca za pritužbe (lično, putem pošte, faksa ili elektronske poruke na adresu/ broj naveden u daljem tekstu), bez troškova za podnosioca pritužbe. Također, pritužbe se mogu podnositi anonimno ili bez upotrebe obrasca ako se želi.

Nakon početka građevinskih radova Obrazac za pritužbe se može dostaviti i direktno izvođaču građevinskih radova, koji će sve pristigle pritužbe / komentare bez odlaganja proslijediti JPAC-u kako bi JPAC mogao dalje postupati u skladu s pritužbe / komentarom (tj. evidentirati, potvrditi prijem i odgovoriti na pritužbe u dole navedenim rokovima). Izvođač će biti obavezan da zainteresovanim osobama preda Obrazac za pritužbe, objasni mehanizam za pritužbe zainteresovanom licu i popunjeni Obrazac prosljedi JPAC-u. Letak o pritužbama bit će dostupan na gradilištu u svakom momentu, bez obzira da li je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Letak će se plastificirati i objesiti na informativnoj tabli na gradilištu kako bi bio javno dostupan u svakom trenutku.

Sve pritužbe će se evidentirati u Registru pritužbi i dodijelit će im se broj, te će se izdati potvrda o prijemu u roku od pet radnih dana (dijagram sa prikazom postupka obrade pritužbi se nalazi u [Prilogu C](#)). Registar će imati sve neophodne elemente za razvrstavanje pritužbi prema spolu osobe koja ju je dostavila kao i prema vrsti pritužbe. Svaka pritužba će biti evidentirana u Registar (obrazac za registraciju pritužbi priložen u [Prilogu D](#)).

Ukoliko pritužba nije dovoljno jasna, JPAC će pružiti pomoć i savjete u formulaciji/ponovnom pisanju pritužbe kako bi pritužba postala jasna, a što bi JPAC omogućilo donošenje kompetentne odluke u najboljem interesu OPP.

JPAC će preduzeti sve opravdane napore da po prijemu pritužbe riješi problem na koji se pritužba odnosi. Ukoliko JPAC nije u mogućnosti riješiti probleme neposrednom korektivnom mjerom, bit će određena dugoročna korektivna mjera. Podnositelj pritužbe će biti obaviješten o predloženoj korektivnoj radnji i svemu što je uslijedilo nakon te radnje u roku od 20 radnih dana po slanju obavijesti o prijemu pritužbe. Identificirat će se i poduzeti preventivne radnje s ciljem sprečavanja ponovnog javljanja istog problema u budućnosti, a o ovim preventivnim radnjama će se obavijestiti podnositelj pritužbe.

Ukoliko JPAC nije u mogućnosti riješiti konkretan problem koji je postavljen putem ovog mehanizma, odnosno ukoliko nije potrebno preduzimanje mjera, dostavit će iscrpno objašnjenje/obrazloženje zašto problem nije riješen. Odgovor će također sadržati objašnjenje o tome kako osoba/organizacija koja je podnijela pritužbu može nastaviti postupak ukoliko nije zadovoljna ishodom.

U svakom trenutku podnositelj pritužbe može koristiti druga pravna sredstva u skladu sa pravnim okvirom FBiH, uključujući formalnu tužbu sudu.

Za radnike je na raspolaganju zaseban pritužbeni postupak.

Do danas, JPAC nije primio nijednu pritužbu putem pritužbenog mehanizma. Postoje dvije žalbe koje je EBRD-ov Nezavisni mehanizam odgovornosti za projekte (IPAM) registrovao u vezi sa dionicom Mostar jug - Tunel Kvanj, odnosno IPAM Slučaj 2023/04¹⁸ i IPAM Slučaj 2020/06¹⁹.

Kontakt podaci za upite i pritužbe:

Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine

Na pažnju: Kontakt osoba za pritužbeni mehanizam

Adresa: Adema Buća 20, 88000 Mostar

Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo

Tel: +387 36 512 308

Fax: +387 36 512 301

E-mail: pritužbe@jpautoceste.ba

www.jpautoceste.ba

¹⁸ Više informacija dostupno na: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/ipam/2023/04.html>

¹⁹ Više informacija dostupno na: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/ipam/2020/06.html>

6 MONITORING I IZVJEŠTAVANJE

Rezultati postupka uključivanja interesnih grupa će biti uključeni u Izvještaje o monitoringu projekta koje priprema JIP. Prvi izvještaj bit će sačinjen 3 mjeseca nakon početka Projekta, a kasniji izvještaji će biti pripremljeni na kvartalnoj osnovi tokom trajanja faze gradnje i na godišnjoj osnovi tokom rada. Izvještaji će sadržavati sljedeće informacije:

- Mjesto i vrijeme održavanja konsultativnih sastanaka, uključujući druge vrste aktivnosti na uključivanju interesnih grupa, uz podatke o broju učesnika;
- Pitanja i probleme koji su postavljeni tokom konsultativnih sastanaka i informacije o načinu na koji je JIP razmatrao pitanja;
- Broj i vrsta pritužbi koje su primljene tokom izvještajnog perioda, uz naznaku o podnesenim, riješenim i završenim pritužbama i da li su iste riješene u rokovima navedenim u mehanizmu za pritužbe.

Pored toga, JIP će EBRD-u dostavljati Godišnje izvještaje o okolišnim i društvenim pitanjima u kojima će biti naznačeni okolišni i društveni utjecaji, rezultati u oblasti zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, rezultati objavljivanja informacija i konsultacija i provedba eksternih pritužbenih mehanizama.

JIP će biti odgovoran za monitoring svih aktivnosti vezanih za uključivanje interesnih grupa u Projekat, osiguranje provedbe ciljeva i ažuriranje Plana uključivanja zainteresiranih strana, te podnošenje izvještaja EBRD-u.

PRILOZI

A	Javni obrazac za pritužbe
B	Prijedlog teksta za Letak o pritužbama
C	Dijagram toka za obradu pritužbi
D	Obrazac za registar pritužbi

A. Javni obrazac za pritužbe

Referentni broj	
Ime i prezime (nije obavezno)	
☐ Želim podnijeti pritužbu anonimno. ☐ Zahtjevam da se moj identitet ne objavljuje bez moje saglasnosti.	
Kontakt podaci	☐ Poštom: Navedite adresu za dostavu pošte: _____ _____ _____ ☐ Putem telefona: _____ ☐ Putem e-maila
Naznačite željeni način kontakta (pošta, telefon, email).	
Preferirani jezik komunikacije	☐ bosanski / srpski / hrvatski ☐ engleski (ukoliko je moguće)
Opis događaja na koji se pritužba odnosi	
	Šta se desilo? Gdje se desilo? Osoba kojoj se desilo?Šta je posljedica problema?
Datum događaja / pritužbe	
	☐ Događaj koji se desio jednom/pritužba (datum _____) ☐ Desilo se više od jednom (Koliko puta? _____) ☐ U toku (problem koji trenutno postoji)
Šta biste željeli da se preduzme?	

Potpis: _____

Datum: _____

Molimo pošaljite ovaj obrazac na adresu:
Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine
Na pažnju: Kontakt osoba za pritužbeni mehanizam
Adresa: Adema Buća 20, 88000 Mostar
Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo
Tel: +387 36 512 308
Fax: +387 36 512 301
E-mail: pritužbe@jpautoceste.ba
www.jpautoceste.ba

B. Prijedlog teksta za Letak o pritužbama

JPAC nastoji da osigura da izgradnja dionice Mostar jug - tunel Kvanj neće dovesti do negativnih utjecaja za one koji žive u blizini Projektne lokacije ili za druge zainteresirane strane koje potencijalno mogu biti pod utjecajem Projekta. Međutim, u slučaju bilo kakvih problema, željeli bismo čuti vase nedoumice ili pritužbe koje možete imati u vezi s Projektnim aktivnostima.

Kakvu pritužbu mogu podnijeti?

Svi koji smatraju da projektne aktivnosti negativno utječu na njih, njihove zajednice ili njihovo lokalno okruženje mogu podnijeti pritužbu. Primjeri pritužbi mogu uključivati, ali nisu ograničeni na:

- Povećana buka, problemi s pristupom ili druge smetnje tokom građevinskih radova ili rada deponije;
- Zabrinutost u pogledu zdravlja i sigurnosti u zajednici, kao što je povećan saobraćaj kamiona na lokalnim putevima, oštećenje lokalnog puta ili neadekvatno upravljanje otpadom za vrijeme građevinskih radova;
- Zabrinutost o okolišu;
- Prakse koje ugrožavaju zdravlje, sigurnost i bezbjednost radnika koji rade na Projektu;
- Neadekvatno provođenje Plana uključivanja zainteresiranih strana koji je JPAC pripremio za Projekt.

Kako mogu podnijeti pritužbu?

Svako može uložiti pritužbu JPAC (kontakt podaci su dati u nastavku) ili izvođaču radova bez bilo kakvih troškova, na sljedeće načine:

- usmenim putem (lično ili putem telefona)
- pismenim putem kroz ispunjavanje priloženog Obrasca za pritužbe ili u nekoj drugoj formi po želji, te slanjem pritužbe (ličnom dostavom, poštom, faksom ili e-mailom)

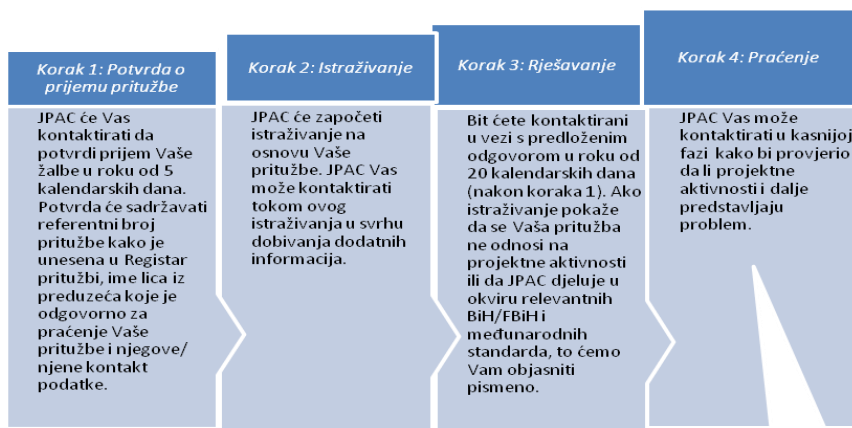
Kontakt podaci:

Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine
 Na pažnju: Kontakt osoba za pritužbeni mehanizam
 Adresa: Adema Buća 20, 88000 Mostar
 Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo
 Tel: +387 36 512 308
 Fax: +387 36 512 301
 E-mail: pritužbe@jpautoceste.ba
www.jpautoceste.ba

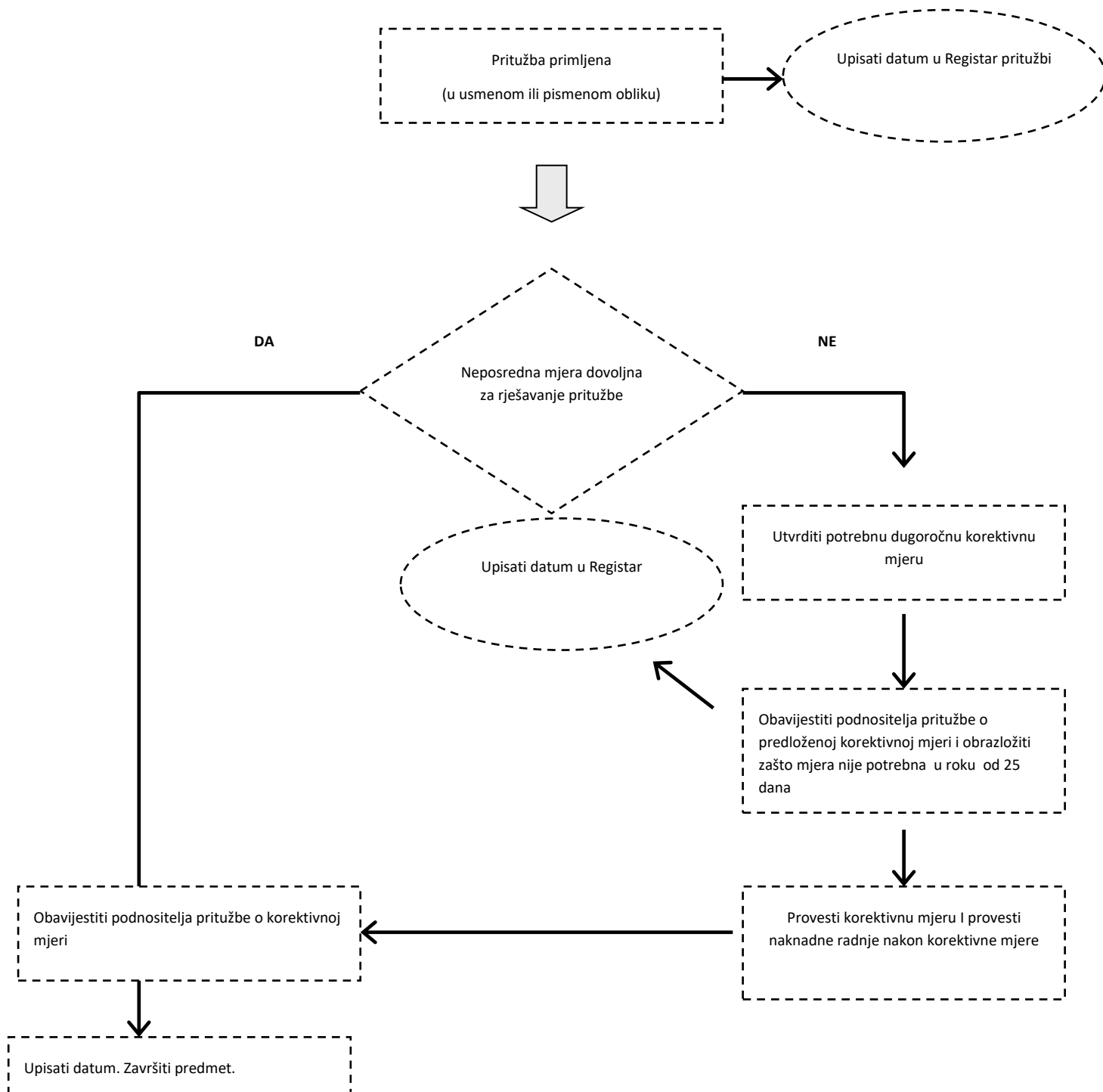
Pritužbe se mogu podnijeti i anonimno. Osim toga, ako želite da vaša pritužba ostane povjerljiva, JPAC će osigurati da se vaše ime i kontakt detalji ne otkrivaju bez vašeg pristanka, a samo osobe koje su direktno uključene u razmatranje vaše pritužbe će znati za vaše kontakt detalje. Ako nije moguće da tim u potpunosti istraži pritužbu bez otkrivanja vašeg identiteta ili sadržaja vaše pritužbe, vi ćete biti obaviješteni.

Kako će JPAC rješavati moju pritužbu?

JPAC će preduzeti sljedeće korake da riješi vašu pritužbu:

C. Dijagram toka za obradu pritužbi

D. Obrazac za registar pritužbi

Registracijski broj	Podnosilac	Način zamprimanja pritužbe	Projekat (Dionica)	Izvođač	Predstavnik JPAC	Dan prijema	Vrsta pritužbe	Datum nastanka sporne situacije/štete i sl.	Opis pritužbe	Lokacija	Datum potvrde prijema	Trenutna situacija na terenu	Opis preduzetih radnji	Datum rješavanja slučaja	Bilješke	Postojanje upravnog spora / sudskog postupka